

training of students of a non-linguistic university, which involves mastering the language as a means of communication, exchange of information necessary for the successful practical activity of a future specialist.

The dynamics of the development of higher professional education in Ukraine, the modernization of the education system of Ukraine, testifies to the existence of a contradiction between the increasing requirements of society to the level of foreign language proficiency by modern legal experts and the insufficient development of the theoretical foundations and practice of training such specialists while reducing classroom studies in a foreign language in non-linguistic universities. This led to the problem of optimizing the foreign language training of students, in particular, future lawyers. The solution to this problem required the search for forms, means, methods of optimization of foreign language training, future lawyers and the creation of a model of teaching a foreign language in a non-linguistic university, which would remove the declared contradiction and ensure a high level of quality of the language training of lawyers in less academic time, which determined the choice of the research topic " Optimization of foreign language training of law students".

A structural and functional model is to be developed for optimizing the foreign language training of law students, reflecting the approaches, principles, interdisciplinary communication, pedagogical conditions that contribute to the effective development of speech skills and the formation of foreign language competencies (linguistic, socio-linguistic, professional-communicative) in the implementation of a specially developed didactic and technological providing foreign language training for law students.

Криштопа Данило Вадимович – здобувач вищої освіти II курсу факультету підготовки фахівців для підрозділів органів досудового розслідування Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

Науковий керівник – Пащук Р. І., кандидатка філологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри юридичної лінгвістики та практичної психології Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка

ПРОБЛЕМА СУРЖИКУ В РЕЦЕПЦІЇ ДОСЛІДНИКІВ

За роки незалежності України українська мова, як зазначає більшість дослідників, «мова однієї з найдавніших націй почала втрачати природну якість, натомість у багатьох регіонах утворився своєрідний покруч – «суржик», який є небезпечний і шкідливий, бо паразитує на мові й може призвести до її спотворення й навіть зникнення». Тож і донині це питання є особливо актуальним.

Аналізуючи нинішній стан мови, науковці незрідка обговорюють проблему суржику, що заповнив усі сфери мовного життя. Як милий покруч, химерний мішанець, кровозмісне дитя білінгвізму охарактеризував це явище Ю. Андрухович.

Досліджуючи мовне розмаїття України, науковці, зокрема, О. Сербенська наголошує, що за ці роки «стали очевидними процеси маргіналізації мовного життя народу, наслідки політики «вільного розвитку національних мов», «двох рідних мов», «злиття націй», яку впродовж десятиліть проводила «найдемократичніша» у світі держава» [4]. О. Сербенська як упорядниця навчальної книжки «Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити» (1994) є однією з перших за роки незалежності, хто звернув увагу на це явище.

Суржик існує в багатьох мовах різних країн світу. У білоруській мові він отримав назву «трасянка», у канадському варіанті французької мови – «жуаль». У США суміш англійської та іспанської, називають «спанглиш». В Україні його називають «тримучою сумішшю, мовним безладом, шельменкоденщицьким мовленням, мовою-калікою, імперським діалектом, колоніальним гібридом, «мічурінським гібридом», інвалідним покручем, полтавським російським. Переважно потрактовують його як хворобливий стан мови, що є очевидним наслідком нечуваного тиску русифікації, складних інтерференційних процесів» [4]. Але здебільшого застосування слів різних мов у мовленні отримало назву «суржик».

Зокрема, українсько-російський суржик поширений у побутовому спілкуванні жителів значної кількості регіонів України як неграмотне використання української мови, занадто засміченої російськими словами та зворотами.

Цій проблемі свого часу й натепер приділяли й приділяють увагу такі дослідники, як Б. Антоненко-Давидович, А. Коваль, А. Капелюшний, Т. Гриценко, О. Пономарів, С. Караванський, О. Сербенська, І. Кононова, Б. Ажнюк, Р. Кісь, С. Єрмоленко, Л. Масенко, О. Ткаченко, О. Тараненко, Ю. Шевельов, А. Окара, Л. Ставицька, В. Труб та інші. Історію ж виникнення, поширення й сучасного побутування суржику дослідила Л. Масенко в монографії «Суржик: між мовою і язиком» (2011).

Свого часу ще Борис Антоненко-Давидович у праці «Як ми говоримо» описав причину створення цього негативного явища: «Недобре, коли людина, не знаючи гаразд української чи російської мови або тої й тої, плутає обидві ці мови, перемішує їхні слова, відмінює слова однієї мови за граматичними вимогами другої, бере якийсь притаманний саме цій мові вислів і живосилом

тягне його в іншу мову, оминаючи традиції класичної літератури й живу народну мову. Так створюється мовний покруч чи, як кажуть у нас, на Україні, суржик» [2].

Досліджуючи погляди вчених стосовно носіїв суржику, суржикового мовлення, зокрема, Л. Томіленко в праці «Суржик як об'єкт наукових досліджень і дискусій» висновує, що сьогодні до такого змішаного українсько-російського мовлення серед лінгвістів і загалом у суспільстві склалося неоднозначне ставлення. Одні категорично відкидають цю «штучно створену мову», звинувачуючи її носіїв в утраті національної свідомості, низькій культурі й ледве не в розумовій відсталості. Інші – нейтрально, намагаючись не чіпати цієї досить суперечливої теми. Треті дослідники вбачають у ньому натепер єдину форму збереження української мови (В. Сухопар).

Відомий мовознавець Іван Ющук наголосив, що «суржик – це справа незнищенна. Суржик завжди виникає тоді, коли стикаються дві чи більше культур. Звісно, для загального використання це не зовсім нормальне явище, але природне. От дехто думає – вжив слово, припустимо, «курити», а йому скажуть, що треба казати «палити». Ні, не можна так ставитися до мови, тому що мова рухлива, весь час розвивається, доповнюється. Є такі люди, так звані пуристи, котрі не можуть сприймати жодного слова, що, як кажуть, ввійшло з боку, – стверджує Іван Ющук, – але головне, щоб ми розуміли одне одного. Я вам скажу, що суржик – це теж українська мова, тільки вона дуже засмічена іншомовними словами» [3].

Не беручи до уваги розбіжності в поглядах на проблему українсько-російського змішаного мовлення, більшість учених усе-таки розглядає суржик як негативне явище. Відмінності полягають лише в мірі негативного ставлення до нього. Скажімо, дослідниця суржику О. Сербенська наголошує, що «скалічена мова отупляє людину, зводить її мислення до примітиву. Адже мова виражає не тільки думку. Слово стимулює свідомість, підпорядковує її собі, формує».

Безсумнівно, як зазначають автори статті «Суржик як актуальна потреба культури спілкування студентів» Мирошниченко М., Троян А., «якщо людина вживає слова й словосполучення іншої мови, не руйнуючи її граматичної основи, не спотворюючи фонетичних особливостей, використовуючи її невичерпні лексичні й фразеологічні багатства, то такий процес природний і не викликає заперечень. Однак бездумно змішуючи слова української і російської мов, відмінюючи українські слова за зразком російських і навпаки, творячи фрази всупереч моделям рідної мови, її носій стає носієм забрудненої мови, фактично, напівмови».

Проблема суржику стала настільки серйозною, що його не лише всебічно досліджують та описують як негативне явище в українському суспільстві, але все частіше виникає запитання: як боротися з цим «покручем»? «Санацію суржикової мовної сфери, – наголошував І. М. Дзюба, – треба провадити так, щоб прилучати «суржикомовних» до української

літературної мови, а не штовхати їх у протилежний бік». І це цілком слушна й важлива думка, оскільки в більшості людей, які не володіють українською мовою на належному рівні, виникають комплекси, що їх можуть зарахувати до малоосвічених суржикомовців. Тому без належної підтримки ці громадяни замість того, щоб удосконалювати знання рідної мови, починають переходити в побуті на російську мову як «популярнішу» й «престижнішу» [5].

Дослідники шукають ефективні методи навчання, спрямовані на покращання усного й писемного мовлення, пропонують власні проекти, рекомендації тощо.

Поліпшення усного й писемного мовлення молоді має бути пріоритетним завданням не лише загальноосвітньої, а й вищої школи. На думку М. І. Пентиліук, роботу над удосконаленням мовленнєвих умінь і навичок студентів необхідно розглядати в усіх видах мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання, письмо), для успішного здійснення якої варто розвивати спеціальні вміння, пов'язані зі здатністю будувати висловлювання українською мовою, уникаючи помилок інтерферентного характеру [5]. Тож саме науково-педагогічні працівники мають стати взірцем у виші.

З огляду на розвиток сучасних тенденцій використання інтернет-технологій у нашому житті потрібно застосувати всі можливі ресурси для розповсюдження нових напрямів вивчення, а найголовніше – застосування української мови серед молоді.

Отже, дискусії навколо українсько-російського змішаного мовлення не припиняються. Суржик привертає увагу сучасних дослідників як об'єкт соціолінгвістики, соціології, психолінгвістики, історії тощо.

Підсумовуючи, погодимося з ученими, що поширення двох мов в одній країні завжди є станом нестійкої рівноваги, що згодом призведе або до перетворення на одномовність, або до розпаду єдиної держави на частини за мовною ознакою. А суржик свідчить про нашу нездатність захистити й відстояти рідну мову, подарувати їй можливість вільно розвиватися в рідній державі.

Література

1. Антисуржик. Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити / за заг. ред. О. Сербенської. Львів, 1994. С. 6 –7.
2. Антоненко-Давидович Б. Д. Як ми говоримо. 4-те вид., перероб.і доп. Брайтон : Українська книга, 1997. 335 с. ISBN 966-7219-00-3.
3. Про мову та її проблеми. Інтерв'ю з Іваном Ющюком. URL : <http://www.chasipodii.net/article/6863> (дата звернення: 09.10.2021).
4. Сербенська О. Суржик: «низька мова», безлад чи мовна патологія? URL : http://www.xn--80ad3ai.xn--j1amh/htm/radchuk/tum/lang_conf_17.htm (дата звернення: 04.10.2021).

5. Томіленко Л. М. Суржик як актуальна проблема культури спілкування студентів. URL : <https://core.ac.uk/download/42977417.pdf> (дата звернення: 30.09.2021).

Кусайко Ілона Юріївна – здобувачка вищої освіти IV курсу факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
Науковий керівник – Декусар Г. Г., старша викладачка кафедри українознавства та іноземних мов Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

MASTERING OF FOREIGN LANGUAGES BY POLICE OFFICERS

In the last few years the modern world has become more multinational and multilingual. In our country there are constant changes of political and socio-economic nature, because Ukraine has a great desire to cooperate with Western partners to become part of the European family in the future. Therefore, every educated citizen understands that knowledge of a foreign language gives a real opportunity, first of all, to build a successful career in order to receive a decent salary in the future and communicate freely with the peoples of other countries.

Due to the reform of the law enforcement system, knowledge of foreign languages has become especially important for the police. After all, a modern law enforcement officer must not only be physically well-fit, but also he must be well-educated and skilled person. To do this, of course, he needs to speak his native language perfectly, but for the most efficient and productive work it is desirable to know at least one foreign language.

Probably most often the necessity to know a foreign language arises in the patrol police. According to statistics, less than 10 per cent of patrol officers are fluent in a foreign language, about 15 per cent can communicate with foreigners, but do not have regular communication practices.

In November 2016, ahead of the 2017 Eurovision Song Contest in Kyiv, the British Council in Ukraine, the US Embassy in Ukraine and the NGO Capital English launched a project called English for Patrol Police, which employs 600 police officers. In the central districts of Kyiv they had the opportunity to take a free English language course according to international standards. Within the framework of this project, all its participants received knowledge from experienced teachers of the British Council in Ukraine during 5000 teaching hours [1].